

Behov och utmaningar för Malmöns äldre i föreningslivet

Föreningsrapporten 2023

Fritidsförvaltningen
Föreningsenheten

Upprättad: 2023-10-27
Version: 2.0
Ansvarig: Edvin Jönsson

Innehåll

Behov och utmaningar för Malmös äldre i föreningslivet	1
Innehåll	2
Sammanfattning	4
Inledning	6
Om föreningsrapporten.....	6
Definition av relevanta begrepp.....	6
Nuvarande former för ekonomiskt stöd till föreningslivet i Malmö...	6
Bakgrund	7
Kort om Malmös demografi och befolkningsprognos.....	7
De äldres delaktighet i föreningslivet	8
Tidigare forskning kring äldres livsstil och engagemang i föreningslivet	11
Syfte	14
Metod	14
Urval	15
Resultat.....	16
Intervjuer med föreningsrepresentanter.....	16
Hur föreningarna har återhämtat sig efter pandemin	16
Vikten av det sociala sammanhanget	16
Föreningarnas behov i dagsläget och framöver.....	17

Enkät för föreningsaktiva Malmöbor 65+	19
Vilka har besvarat enkäten?	19
Hur upplever de aktiva äldre Malmöborna stadens föreningsliv idag?	20
Vilka trösklar upplever de föreningsaktiva finns föreningslivet idag för Malmöbor 65+?	24
Öppen verksamhet på Malmö mötesplatser för äldre	25
Analys och slutsatser	26
Bedömning och förslag till beslut	28
Referenser	29
Bilagor	31
Intervjuguide 1 (Föreningsrepresentanter)	31
Intervjuguide 2 (Enkät för aktiva 65+)	32
Intervjuguide 3 (Mötesplatser för seniorer)	33
Statistiskt underlag från enkäten	34

Sammanfattning

Malmös befolkning lever allt längre samt håller sig friska och aktiva högre upp i åldrarna. Engagemang i föreningslivet kan innebära en stor positiv påverkan för en individs psykiska och fysiska hälsa. En god hälsa är i sin tur avgörande för att motverka ensamhet och möjliggör i mångt och mycket individens delaktighet i samhället. Därför är det viktigt att staden kan erbjuda sina invånare möjligheter till en meningsfull fritid även på äldre dagar.

Föreningsrapporten 2023 stärker tesen om att den sociala samvaron är av stor betydelse när det kommer till föreningsdrivna aktiviteter för målgruppen 65+. Många föreningar anser att fritidsförvaltningens nuvarande bidragssystem är anpassat efter idrottsaktiviteter snarare än den mer verksamhet som den många pensionärsföreningar bedriver, som inte ställer samma krav på hög närvaro eller flera aktivitetstillfällen i veckan. De absolut vanligaste synpunkterna som lyftes via både intervjuer och enkät har varit kopplade till avsaknad av anpassade och lättillgängliga lokaler för föreningsändamål som passar målgruppen. Föreningslivet för Malmös äldre önskar framför allt fler större samlingslokaler för sociala sammanhang, exempelvis möten, föreläsningar, caféverksamhet, spelkvällar och workshops. De föreningar som ägnar sig åt idrott för pensionärer har dock inte uttryckt samma åsikter. I nuläget finns det även ett bra utbud av aktiviteter och öppna träffytor för de av Malmös äldre som står utanför föreningslivet, i form av Mötesplatser för seniorer. Samtidigt vill Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen utöka konceptet och nå ännu fler, vilket även bör ligga i fritidsförvaltningens intresse då man arbetar mot samma mål – en meningsfull fritid för alla.

Utifrån enkätsvaren och intervjuerna med föreningarna så går det att konstatera att den prioriterade målgruppen 65+ upplever goda möjligheter till en meningsfull fritid. Utbudet av aktiviteter är bra, även om det finns önskemål om bättre tillgänglighet och bättre geografisk spridning av specifika föreningsaktiviteter

Vad gäller de stöd som fritidsförvaltningen erbjuder så finns det en tydlig upplevelse hos många föreningar att dessa ibland är utformade för andra typer av föreningsliv än det som riktar sig mot 65+. Man upplever ett krav på högt deltagande och frekventa aktivitetstillfällen för att kunna få något betydande ekonomiskt stöd, vilket är väldigt avgörande för många av föreningarna.

Behoven som finns är främst kopplat till lokalbrist. Föreningslivet som riktar sig mot Malmös äldre efterfrågar lokaler som är bättre anpassade för deras typ av verksamhet, där det sociala och lättillgängliga ska vara i fokus.

Utifrån arbetet har årets föreningsrapport resulterat i ett antal konkreta förbättringsförslag samt förhoppningsvis en ökad förståelse för de äldres behov inom föreningslivet i Malmö.

- Förslag på att göra det möjligt att ansöka om drop-in verksamhet riktad mot 65+.
- Förslag på att förvaltningen ser över sina styrdokument och utvärderar hur den prioriterade målgruppen 65+ faktiskt prioriteras av regelverket.
- Förslag på att fritidsförvaltningen framöver gör en liknande undersökning som ”Ung livsstil”, fast med inriktning mot de äldre.
- Förslag på att 65+ ska erbjudas ökad möjlighet kunna nyttja fritidsgårdar gratis under dagtid.
- Förslag på att fritidsförvaltningen vidare ska undersöka vilka förvaltningsöverskridande insatser som kan göras för att föreningslivet ska nå de äldre som inte är föreningsaktiva i dagsläget.

Inledning

Om föreningsrapporten

Fritidsnämnden är Malmö stads centrala politiska organ för fritidsfrågor och ansvarar för att ge alla Malmöbor möjlighet till att ha en meningsfull fritid. Nämnden fördelar olika former av stöd till föreningslivet, exempelvis ekonomiskt sådant eller möjlighet att hyra anläggningar till subventionerade priser eller till 0-taxa. Dessa stöd är väldigt viktiga för stadens föreningsliv och är ett betydande bidrag i arbetet med att kunna erbjuda ett varierat och jämlikt utbud av fritidsaktiviteter för Malmös invånare. Fritidsförvaltningen har fått i uppdrag av Fritidsnämnden att kontinuerligt se över bidragsgivningens utformning och omfattning. Detta för att undersöka hur förvaltningens stöd kan utvecklas för att uppnå bäst uppnå dess mål. Föreningsrapporten 2023 bör ses som ett steg i detta undersökande och utvärderande arbete.

Definition av relevanta begrepp

Fritidsförvaltningen har för närvarande tre s.k. *prioriterade målgrupper*. Dessa är beslutade av nämnden och de ska helt enkelt prioriteras i förvaltningens dagliga arbete genom att ges extra stöd. Dessa grupper är ungdomar 4-25 år, personer över 65 samt de med någon form av funktionsnedsättning.

Vid bokning av fritidsförvaltningens anläggningar så tillämpas prislistan enligt tre kategorier: *Prisgrupp 0, 1 och 2*. Vilken prisgrupp som tillämpas bestäms utifrån vilken verksamhet som ska bedrivas samt vem som organiserar verksamheten (exempelvis skola eller förening). Prisgrupp 0 innebär i praktiken nolltaxa.

Drop-in-bidraget är i dagsläget möjligt att söka för bidragsberättigade föreningar för aktiviteter som riktar sig mot 4-25-åringar i staden. Aktiviteterna ska vara öppna för alla utan krav på medlemskap.

Nuvarande former för ekonomiskt stöd till föreningslivet i Malmö

Fritidsförvaltningen erbjuder Malmös bidragsberättigade föreningar ekonomiskt stöd som initialt kan delas upp i två olika kategorier; där den ena

innefattar stöd som baseras på närvarorapportering och godkända aktivitetstillfällen. Dessa parametrar ligger alltså till grund för summan pengar som betalas ut, exempel innefattar aktivitets-, grund- och lokalstöd. Den andra kategorin är inte styrd av deltagartillfällen utan baseras snarare på de behov som förvaltningen kan identifiera kopplat till föreningslivet. Föreningar kan ansöka om bidrag för evenemang, lov- och drop-in-aktiviteter samt verksamhetsbidrag som förhandlas fram mellan berörd förening och förvaltningen.

Det finns även ytterligare former av stöd utöver de ovan nämnda. Föreningar med barn- och ungdomsverksamhet kan ansöka om konsulentbidrag för en anställd inom föreningen. Konsulenten ska då ha administrativa arbetsuppgifter som berör barn- och ungdomsverksamheten. I dagsläget går det alltså inte att söka detta bidrag för de föreningar med enbart medlemmar över 65 år.

För just målgruppen 65+ så erbjuder fritidsförvaltningen i dagsläget en rabatt då lokalen bokas av en pensionär som är medlem i en bidragsberättigad förening. Detta gäller under förutsättning att bokningen avser tid före kl. 16 på vardagar. Rabatten är då 50% på ordinarie pris och avser alla bokningsbara anläggningar (sport-, gymnastik- och ishallar, idrottsplatser och utomhusytor) (STK-2022-960, Malmö Stad).

Bakgrund

Kort om Malmös demografi och befolkningsprognos

Det brukar sägas att Malmö är en ung stad, sett till befolkningens åldersstruktur. Faktum är att staden samtidigt har en förhållandevis stor andel äldre invånare, en grupp som dessutom förväntas växa markant de kommande åren. Vid årsslutet 2022 hade Malmö 357 377 invånare. Av dessa var 54 161 personer som var över 65 år gamla. Alltså utgör målgruppen ca 15,2% av stadens totala befolkning. Enligt befolkningsprognosen som gjordes 2022 kommer den här gruppen öka ordentligt under det kommande decenniet och 2033 väntas gruppen utgöra ca 64 300 av de beräknade 397 000 invånarna. Bara åldersgruppen 80+ förväntas växa med 32 procent till år 2033. Gruppen i

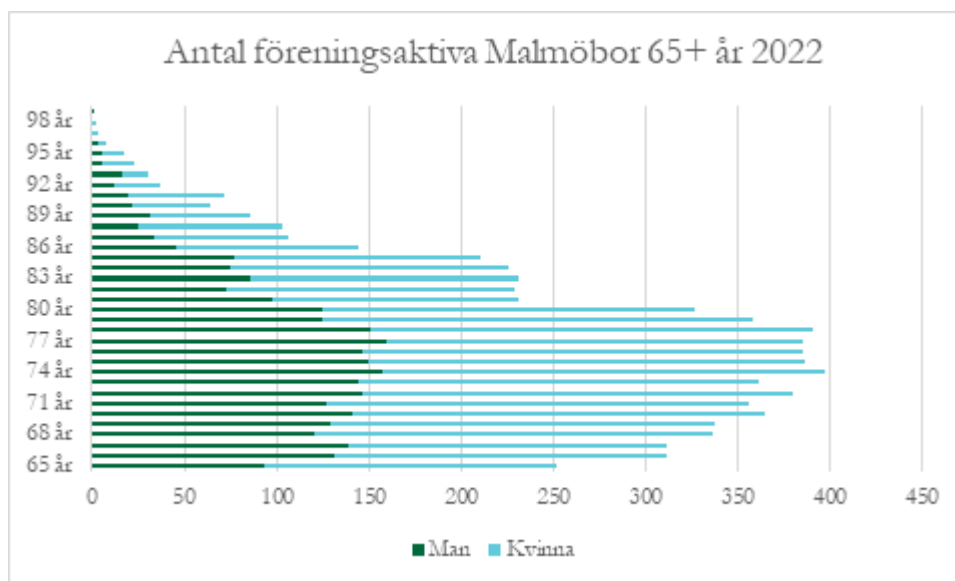
åldern 65-79 år förväntas under samma period att växa med 14 procent. Att Malmöborna lever allt längre är delvis till följd av en förbättrad folkhälsa, men även att de stora årskullarna 50-och 60-talisterna under kommande decennium kommer uppnå pensionsålder och över (Malmö stad, Befolkningsprognos 2023).

De äldres delaktighet i föreningslivet

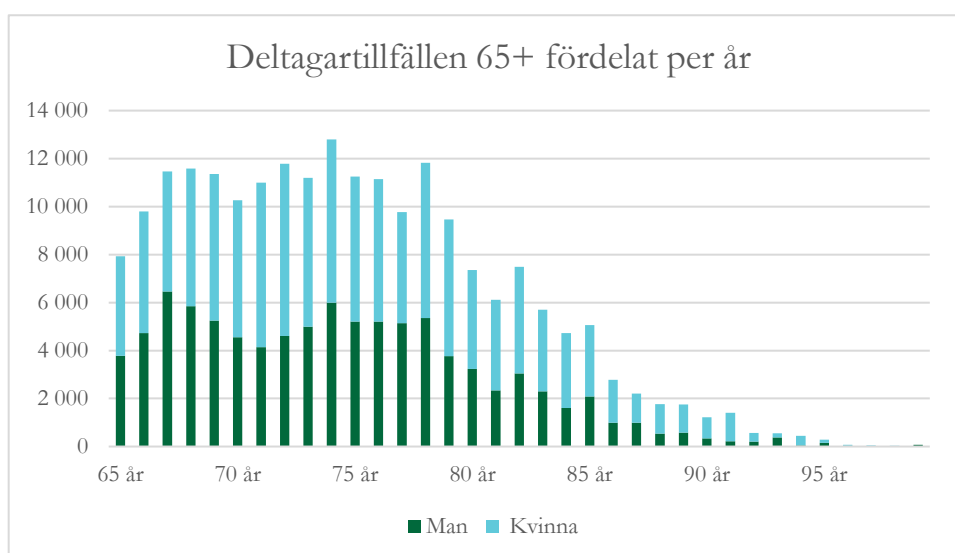
Den allt äldre befolkningen i staden är dock fortfarande aktiv och engagerar sig i föreningslivet. Av de 54 161 Malmöbor över 65 år var 7 463 aktiva i någon förening under 2022 enligt Malmö stads närvarostatistik. Procentuellt var alltså 13,8% av målgruppen föreningsaktiva under förra året (Qlick Sense, Malmö stads befolkningsprognos 2023).

De äldre är generellt sett pigga och friska på ett annat sätt idag än för bara ett par decennier sedan. Vi blir äldre till stor del tack vare förbättrad fysisk och psykisk hälsa (RF 2022, Region Skåne 2020 & WHO 2019). Fysisk aktivitet har visat sig vara en viktig påverkbar faktor när det kommer till att förebygga sjukdom, både fysisk och psykisk sådan. Andelen invånare 65 år och äldre som uppnådde den rekommenderade nivån av fysisk aktivitet 2019 var ca två tredjedelar. Det fanns stora skillnader mellan olika grupper som främst kopplas till utbildning och födelseregion (Region Skåne, 2021). Det är dock inte enbart föreningsaktiva äldre i idrottsföreningar som åtnjuter förbättrad hälsa till följd av sitt föreningsengagemang. Livsstilsstudier visar att äldre som är sociala och ägnar sin fritid åt intressen har ett bättre psykiskt välmående samt lever längre. Folkhälsomyndigheten uppger bland annat social gemenskap och meningsfullhet i vardagen som två viktiga faktorer som ger äldre en allt bättre psykisk hälsa (Folkhälsomyndigheten, 2022).

Forskning visar att olika generationer har olika preferenser när det kommer till intressen och fritidssysslor. Det ska sägas att Malmö har ett förhållandevis rikt utbud av föreningar för de äldre. Enligt förvaltningens statistik så är de föreningar som har flest medlemmar bland de äldre målgrupperna oftast kategoriserade som pensionärsföreningar. I dessa föreningar bedrivs olika former av verksamhet, allt ifrån bridge, bowling, boule till canasta, dans och mötesverksamhet. Många föreningar bedriver inte samma typ av aktiviteter som föreningar med yngre målgrupper, vilket också lyfts fram flera gånger under intervjutillfällena som har genomförts.

Ett intressant exempel som går att utläsa från Malmö stads närvarostatistik för föreningslivet är att det finns fler föreningsaktiva 80-åringar än 65-åringar. Detta kan bero på att de föreningar i staden med pensionärer som målgrupp tenderar att ha högre medelålder bland sina medlemmar. Generellt sett är målgruppen 65+ som mest aktiv upp till 80-årsåldern. Kvinnor är föreningsmedlemmar i högre utsträckning samt mer aktiva än män i samma ålder. En faktor som kan spela in här är att kvinnor har högre medelålder jämfört med män.

Det är anmärkningsvärt att det är ganska jämnt fördelat i fördelningen av deltagartillfällen när det skiljer sig så mycket i den tidigare grafen, där det är en

tydlig majoritet kvinnor bland de föreningsaktiva äldre. De män över 65+ som är föreningsaktiva är mer aktiva än de jämnåriga kvinnorna.

Män	Verksamhet	Medelålder	Medelvärde deltagartillfällen	N	Kvinnor	Verksamhet	Medelålder	Medelvärde deltagartillfällen	N
	Övrig verksamhet	76,4	8,9	4551		Övrig verksamhet	77,0	6,2	9036
	Bowling	75,7	21,7	464		Fysisk Aktivitet	75,9	16,5	732
	Fysisk Aktivitet	76,5	24,3	352		Dans	73,8	10,5	398
	Golf	74,1	16,0	245		Bowling	76,1	17,7	276
	Dans	74,4	12,6	205		Gymnastik	77,6	15,4	267
	Boule	76,9	27,5	176		Boule	76,5	20,5	188
	Gymnastik	77,2	22,3	106		Zumba	70,6	4,0	196
	Parasport	74,5	31,8	59		Golf	72,0	9,8	143
	Bordtennis	73,2	38,5	53		Bad	76,7	7,7	116
	Bangolf	75,7	10,8	50		Parasport	77,6	23,6	107

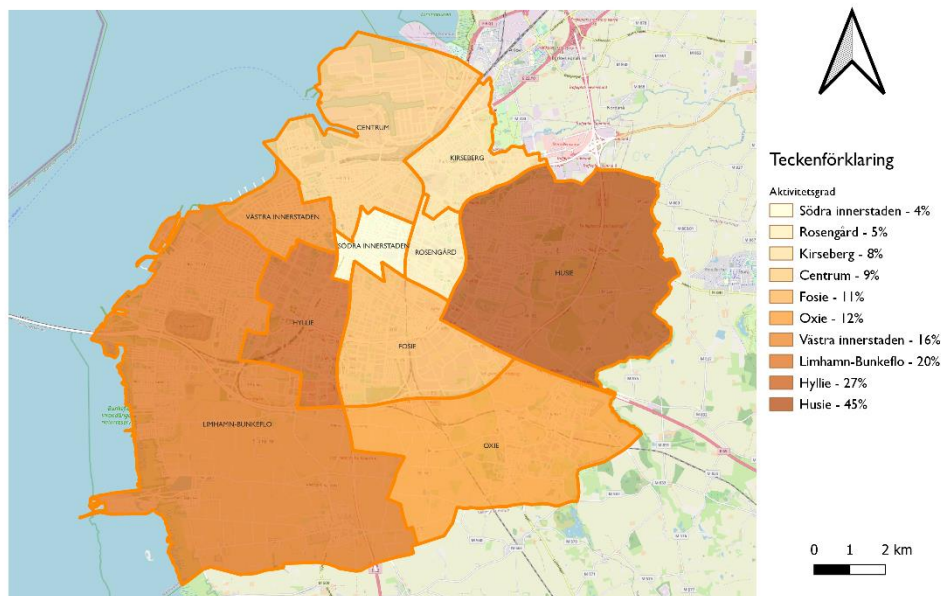
*Tabellen innefattar bara data som gäller deltagare över 65 år.

De vanligaste verksamheterna som målgruppen 65+ ägnar sig åt är övrig verksamhet, friidrott*, bowling, golf och dans. Så kallad ”övrig verksamhet” är den överlägset vanligaste verksamhetstyp som rapporterats in till fritidsförvaltningen med deltagare som är över 65 år. Kategorin innefattar möten och andra typer av sociala aktiviteter, exempelvis musei- och studiebesök, bridgespel, föreläsningar med mera. Bowling är den vanligaste idrotten som pensionärer ägnar sig åt. I övrigt är det värt att notera att föreningsaktiva över 65 år primärt ägnar sig åt fysisk rörelse i verksamheter med gruppträningar, snarare än verksamheter som individuella träningspass.

I dagsläget (1 oktober 2023) finns det 49 föreningar med kategorin *Pensionärsföreningar* i Malmö stads föreningsregister. 37 föreningar i den här kategorin närvarorapporterade under 2022. Nedan kan man se vilka verksamheter som bedrevs i dessa föreningar, fördelat per bidragsberättigade deltagare och bidragsberättigade deltagartillfälle.

*Här bör nämnas att Friskis & Svettis är en väldigt populär aktör för målgruppen och de rapporterar in nästan all sin verksamhet som just ”friidrott” i Rbok.

Aktivitetsgrad för personer 65+ per stadsdel i Malmö

De områden med högst andel föreningsaktiva av de äldre invånarna i Malmö är Husie, Hyllie och Limhamn/Bunkeflo medan de centrala delarna av Malmö har låg föreningsaktivitet för människor över 65 år. Detta går i linje med hur det ser ut för yngre generationer (Föreningsrapporten, 2022). Husie sticker ut i det här avseendet, med en aktivitetsgrad på 45%. I sammanhanget bör det nämnas att en stor del av stadens äldre bor i de västra delarna av Malmö, i områden som Ribersborg, Västra Hamnen, Limhamns Hamnområde och Gamla staden. (Malmö stads befolkningsprognos, 2023).

Tidigare forskning kring äldres livsstil och engagemang i föreningslivet

Det finns en del tidigare forskning om äldre i föreningsidrotten, deras fysiska hälsa samt hälsofördelarna. Däremot så har det i princip inte gjorts några studier på effekterna av äldres deltagande i föreningslivet överlag, m.a.o. som har fokuserat på den del av föreningslivet som inte nödvändigtvis bedriver idrottsverksamhet.

Tidigare forskning visar att fritidsaktiviteter och ideellt engagemang medför flera positiva effekter för individer, ex. bättre fysisk och psykisk hälsa, ökat självförtroende och välbefinnande (Mahoney, Larson, Eccles & Lord 2005). Riksidrottsförbundet (2022) skrev en rapport om äldre svenskar och deras

engagemang i föreningsidrotten. Regeringen har ett önskemål om att skapa bättre förutsättningar för äldre att idrotta i organiserad form. Detta ska bl.a. hjälpa till att bryta oönskad ensamhet hos målgruppen samt förbättra den fysiska hälsan. Majoriteten av de äldre som medverkar i RF:s rapport uppger att deltagande i föreningsidrotten ger dem energi och bidrar till deras sociala liv samtidigt som det sätter goda vanor. Det finns en stor variation i vad målgruppen ser fram emot i sin föreningsidrott men genomgående är att de sociala aspekterna lyfts fram som något positivt. Träning, glädje, tävlingsmomentet och möjligheten att lära sig något nytt är faktorer som upplevs vara motiverande. De äldre ser en förening som hälsofrämjande om den kan erbjuda en anpassad verksamhet med varierat utbud och hög trivselsfaktor. Man lyfter även fram vikten av att det ska vara enkelt att börja samt fortsätta i föreningen. Föreningslivet innefattar givetvis inte bara idrott, men RF:s rapport är relevant då den lyfter fram aspekter som återfinns i princip all form av föreningsliv, snarare än att bara fokusera på själva idrottandet.

Personer över 75 år tillhör en av de grupper i Sverige som oftast känner en ofrivillig ensamhet. Var tionde person över 75 år upplever att ensamheten påverkar deras mående negativt. Känslan kan kopplas till både psykisk och fysisk hälsa. Ensamheten kan bero på flera orsaker, exempelvis att ens partner eller vänner går bort vilket gör att det sociala nätverket krymper. Många tappar sitt sociala nätverk när man lämnar arbetslivet och sina kollegor. Funktionsnedsättningar som påverkar ens möjlighet att delta i sociala sammanhang eller vara aktiv påverkar också. Forskning visar att ett sätt att motverka ensamheten är deltagande i sociala sammanhang. En god samverkan mellan kommun, pensionärsorganisationer och föreningslivet kan skapa rätt förutsättningar för äldre personer som är ensamma (Socialstyrelsen, 2022).

I Harpa Sif Eyjólfsdóttirs doktorsavhandling ”*Unequal tracks? Studies on work, retirement and health*” (2021) konstateras att människor ofta bibehåller sin hälsoliv från arbetslivet in i pensionen och ett par år efter övergången. Således har människor som generellt sett är vid god hälsa innan pensionen också goda möjligheter att vara aktiva även i äldre ålder. Dock så upplever en mindre grupp försämrade hälsa efter pensionen. Denna grupp karaktäriseras av att ha varit verksamma i en dålig arbetsmiljö och låg socioekonomisk status. På uppdrag av Riksidrottsförbundet genomförde analysföretaget Ungdomsbarometern (2021) en studie med äldre svenskar i åldern 60-80 år. Studien fokuserade på äldres livsstil, hälsa och motion. Utredningen konstaterat att motion och träning har en tydlig plats i de äldres vardag. Nästan

en tredjedel av åldersgruppen är medlemmar i en idrottsklubb eller -förening.

Marguerita Saadeh (2022) skrev sin doktorsavhandling ”*Enjoying life and living healthier: Impact of behavioral and psychosocial factors on physical function in old age*” vid Karolinska Institutet. Avhandlingen konstaterar att psykosocialt välmående kan bidra till att förskjuta åldersrelaterad nedgång i en människas fysiska funktion. Saadeh menar att det är viktigt att inte försumma det psykiska måendet när man talar om allmän hälsa.

Tidigare forskning visar även på att barn och unga som tillhör grupper med lågt socioekonomiskt kapital är överrepresenterade i de aktiviteter som är mindre strukturerade/öppna aktiviteter än det traditionella föreningslivet. Delar av den här rapporten kan ses som en liten uppföljning av denna forskning och texten kommer (väldigt ytligt) undersöka om principen i fråga även går att applicera på de äldre (Blomdahl, Elofson & Bergmark, 2021).

RF:s rapport ”Jag kommer kanske dö på fotbollsplanen, men då är jag lycklig” (2022) visar att fördomar mot äldre kan försvåra både rekrytering och utveckling av föreningsidrotten som riktar sig mot de äldre. Idrottsrörelsen har dock stora möjligheter att skapa både mening samt stärkt rörelsefunktion genom att erbjuda en anpassad idrottsrörelse för målgruppen. Studien ger även insikter kring vikten av de sociala interaktionerna under och i anslutning till aktiviteten. Detta sociala sammanhang erbjuder ett stort mervärde för deltagarna. Ett deltagande i ett föreningsliv kan innebära att vägar till det ”sociala samhället” öppnas upp.

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum sammanställde en kunskapsöversikt kring hälsosamt åldrande (2013). Där konstateras bl.a. att viktiga faktorer inom det hälsosamma åldrandet innefattar en positiv relation till andra, självbestämmande och att känna meningsfullhet. Aktiviteter som ger både delaktighet och social gemenskap kan ha större social betydelse för äldre än yngre personer p.g.a. ett minskat socialt nätverk högre upp i åldrarna. Det bör även nämnas att sociala aktiviteter är en effektiv ”interventionsform” för att främja äldres psykiska hälsa och därigenom motverka ex. depression.

Syfte

2023 års version av föreningsrapporten ska belysa och kartlägga vilket stöd som ges utanför de allmänna ekonomiska stöd som baseras på deltagartillfällen. Det ska ligga ett särskilt fokus på den prioriterade målgruppen Malmöbor i åldern 65+. Arbetet ska vara en del i förvaltningens omvärldsbevakning och jämföra nationell statistik med Malmös. Rapporten ska ge en kunskapsöversikt över aktuell forskning inom fritidssektorn, samt fungera som en del av ett underlag vid arbetet med strategisk utveckling av stödet till föreningslivet, exempelvis vid utvecklingsarbetet av Föreningsstöd. I uppdraget ingår även statistisk uppföljning av övergripande siffror från 2022 års föreningsrapport. Tanken är att dessa siffror kontinuerligt ska följas upp och uppdateras årligen av förvaltningen, därav hamnar de i årets föreningsrapport.

Utifrån syftet har följande frågeställningar formulerats:

- Upplever den prioriterade målgruppen 65+ att deras behov inom föreningslivet uppfylls av de stöd som förvaltningen erbjuder?
- Hur upplever den prioriterade målgruppen 65+ sina möjligheter till en meningsfull fritid?
- Vilka behov har den prioriterade målgruppen 65+ inom föreningslivet?

Metod

För att bäst uppnå rapportens syfte gjordes avvägningen att ett i huvudsak kvalitativt tillvägagångssätt är rätt väg att gå. Det finns även ytterligare värden för förvaltningen som tillkommer vid uppsökande samtal med föreningar och deras representanter, exempelvis relation- och tillitsbyggande. Semi-strukturerade intervjuer genomfördes med den aktuella målgruppen. Dessa intervjuer analyserades senare genom en tematisk analys för att identifiera mönster och repetitioner i svaren. Fritidsförvaltningen genomförde totalt fem möten med olika konstellationer av föreningar vars verksamhet primärt riktas mot målgruppen 65+. Mötena fungerade som gruppintervjuer kopplat till föreningarnas behov och upplevelse av förvaltningens stöd till deras respektive verksamhet. Deltagarna var för det mesta ordförande i föreningarna, men i vissa fall kassörer eller andra styrelsemedlemmar

Intervjutillfällena kompletterades med en enkät som gick ut till medlemmarna i de föreningar som har fått förfrågan om att delta i intervjuerna. Dessa svar kvantifierades sedan för att kunna analyseras. Enkäten gjordes för att förvaltningen ville lyfta perspektivet från de äldre som är aktiva inom stadens

föreningar och därigenom ytterligare nyansera rapportens resultat.

Slutligen gjordes även en kortare intervju med två anställda vid Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen angående Malmö stads mötesplatser för seniorer. Detta för att dra lärdomar av mötesplatsernas öppna verksamhet och säkerställa att förslagen kring bl.a. drop-in för 65+ var väl underbyggda.

Metoden för den här rapporten har alltså i huvudsak varit kvalitativ, men det finns även delar som helt baseras på kvantitativa data, såsom närvaro- och befolkningsstatistik samt enkätsvar.

Urval

För att underlätta arbetet och få undersökningen så relevant som möjligt gjordes ett urval kring vilka föreningar som skulle kontaktas angående intervjutillfällena. De parametrar som bedömdes som adekvata var att föreningen behövde vara bidragsberättigad samt ha en verksamhet som riktade sig primärt mot målgruppen 65+, alternativt att en majoritet av föreningens deltagartillfällen utgjordes av personer i den åldersgruppen. Dessa uppgifter utgick från data som föreningarna själva har uppgett eller rapporterat in i fritidsförvaltningens administrationsverktyg Rbok. Urvalet gjordes i början av mars 2023 och inbjudan skickades ut för ett antal intervjutillfällen som ägde rum under månaden. På grund av det stora antalet PRO- samt SPF-föreningar som finns i staden kontaktades deras samorganisationer separat och det anordnades separata intervjutillfällen med dessa båda grupper. Detta gjordes helt och hållet utifrån logistiska skäl, eftersom de båda samorganisationerna innefattar ett tiotal föreningar i staden. Totalt har 41 föreningar deltagit, av de 70 som fick förfrågan om att delta.

Vad gäller enkäten så inkom 216 svar under en period på två veckor. Det beslutades att göra enkäten digital för att enklare kunna samla, hantera och sammanställa svaren. Således kan det vara ett betydande bortfall i svaren, främst av personer som inte är så bekväma med det digitala eller kanske inte har tillgång till en dator. Förvaltningen vet inte vilka föreningar det är som har vidarebefordrat enkäten eller vilka medlemmar det är som har svarat. Det finns även aspekter så som ålder, funktionsnedsättning som ex. försämrad syn och sociokulturella faktorer att ta hänsyn till vid en analys kring eventuellt bortfall.

Resultat

Intervjuer med föreningsrepresentanter

Hur föreningarna har återhämtat sig efter pandemin

Situationen efter pandemin ser olika ut för föreningarna. Vissa menar att de fortfarande märker av pandemin i sin verksamhet då de inte har återhämtat sig sett till antalet medlemmar. Det finns en viss skepsis hos vissa kring sociala aktiviteter och ett par föreningar säger sig ha märkt av förändrade beteendemönster hos sina medlemmar. Samtidigt har en del föreningar kunnat bedriva åtminstone delar av sin verksamhet som vanligt, ofta aktiviteter som har genomförts utomhus. Flera av dessa föreningar/sektioner har till och med kunnat se en ökning i antalet aktiva.

Ett flertal föreningar berättade att de ägnade mycket tid åt att ringa runt och bara samtala med sina medlemmar under pandemin för att "hålla dem vid liv". Den sociala aspekten av föreningslivet som betonas här återkom kontinuerligt i samtliga intervjuer, och är uppenbarligen något som anses vara väldigt viktigt för målgruppen.

Vikten av det sociala sammanhanget

Under intervjuerna togs det flera gånger upp att den sociala samvaron som föreningslivet erbjuder sina deltagare är oerhört viktigt för målgruppen 65+. Detta var återkommande för alla tillfällen och belystes i resonemang kring många olika frågor. Nedan följer ett par citat vars andemening var återkommande.

"Det sociala sammanhanget är oerhört viktigt. Framförallt när man nyss har lämnat ett aktivt arbetsliv med massa kollegor."

- Representant för en PRO-förening

"Det är inte programmet man har bestämt som är det viktiga utan att det är att man träffas. Det är liksom månadens guldkant."

- Representant för en SPF-förening

Samtidigt så belyser många representanter att det finns en problematik med stor ensamhet bland de äldre i samhället. Många är ensamstående, bor själva

eller saknar kanske fysisk förmåga att delta. Att nå dessa personer och få dem engagerade i föreningslivet är ett problem som många föreningar brottas med.

”Jag skulle så gärna vilja nå alla som sitter ensamma, det är kanske min granne rätt över gatan. Man kan ju bara gå till sig själv, men hade jag varit i den situationen hade jag önskat att någon ringde på dörren och frågade ”hej hur är det, vill du ta en fika med oss?””

- Representant för en SPF-förening

Föreningarnas behov i dagsläget och framöver

Precis som för föreningslivet i stort så råder lokalbrist. Det efterfrågas anpassade lokaler av föreningarna med verksamhet för 65+ i Malmö. Behovet av olika typer av lokaler var det vanligaste svaret på frågan kring föreningarnas behov i dagsläget. Detta är en utmaning som föreningarna uppger att de har kämpat med under längre tid. För den äldre målgruppen blir aspekter som tillgänglighet, geografisk placering, trygghet och kommunikationsförbindelser extra viktiga enligt föreningarna.

Ett återkommande ämne som lyftes var det ekonomiska läget i världen. Den svåra ekonomiska situationen i samhället nämndes som en begränsning för föreningarna och deras medlemmar. Nivån på mångas pensioner samt de dyrare biljetterna i kollektivtrafiken innebär en problematik för många föreningar. Flera representanter påpekade att de anpassar sitt verksamhetsschema efter de tider som bussresor är gratis inom Malmö för pensionärer. Föreningarna anpassar sitt schema och sina aktiviteter efter Skånetrafikens seniorkort som erbjuder gratistimmar inom kollektivtrafiken mellan kl. 09-15 samt kl. 18-04 på vardagar (målgruppen åker även gratis dygnet runt på helger).

”Nöjesbudgeten har ju krympt för oss alla.”

- Representant för en PRO-förening

Att nödvändig kompetens och kunnande ibland koncentreras på ett fåtal personer inom de respektive föreningarna blir till en sårbarhet, framför allt när personerna i fråga blir allt äldre. Många föreningar uppger att det ibland bara är en eller två personer som vet hur den digitala administrationen ska skötas. Här beskrivs digitaliseringen som ett hinder för äldre generationer. En del äldre har inte ork, kunnande eller vilja att sätta sig in i digitala problem. Föreningslivet för målgruppen är i princip uteslutande byggt på ideella krafter och det är ofta svårt för föreningarna att hitta personer som vill engagera sig, oavsett om det

handlar om kassörer eller valberedningar. Under intervjuerna växer det fram en bild av att det i föreningarna ofta faller mycket ansvar på ett fåtal eldsjälar. När man är äldre har man visserligen mycket fritid, som en intervjuperson uttryckte det, men det kräver mycket energi och planering att orka sköta alla arbetsuppgifter som krävs för att föreningarna ska fungera ordentligt.

“Det är många kompetenser som krävs om man vill hålla sig i fas.”

- Representant för en kulturförening

Under intervjuerna lyfts synpunkter på de stöd som förvaltningen erbjuder föreningslivet. En del föreningar ifrågasätter bidragens utformning och förvaltningens rådande regelverk. Exempelvis vill de kunna ha mer öppen verksamhet och ställer sig lite frågande till sina möjligheter att rekrytera nya medlemmar under rådande ekonomiska förhållanden. En del föreningar har haft svårt att komma tillbaka till samma antal medlemmar som man hade före Covid-19 pandemin. Flera olika föreningsrepresentanter nämner att förvaltningens bidragssystem inte upplevs som utformat särskilt väl för den typ av verksamhet som målgruppen efterfrågar. Vid frågan om huruvida de hade varit intresserade av att arrangera mer spontan verksamhet, ex. drop-in-aktiviteter, så ställer sig en tydlig majoritet positiva till detta. Fördelar som nämns är att deltagare i dessa aktiviteter inte behöver anmäla sig, inte behöver betala något eller ens vara medlem i föreningen. En intervjuperson undrade kring utformningen på det nuvarande drop-in-bidraget, och uttryckte att konceptet är en “synnerligen god idé” som kan fungera som ett dragplåster utan några särskilda krav på den enskilde deltagaren, vilket i sin tur kanske kan göra att föreningarna når de som idag står utanför föreningslivet.

“Kanske något Kul i Malmö för äldre? Det hade varit bra då det kanske finns vissa aktiviteter i närområdet som man aldrig provar. Det hade varit kul med något som man inte gör annars och att besöka något nytt område så att säga.”

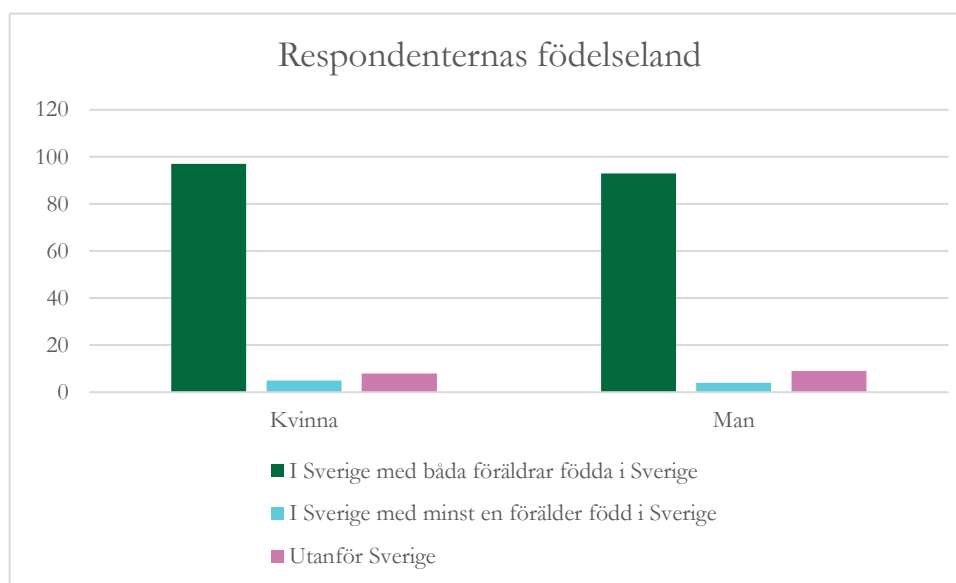
- Representant för en pensionärsförening

Enkät för föreningsaktiva Malmöbor 65+

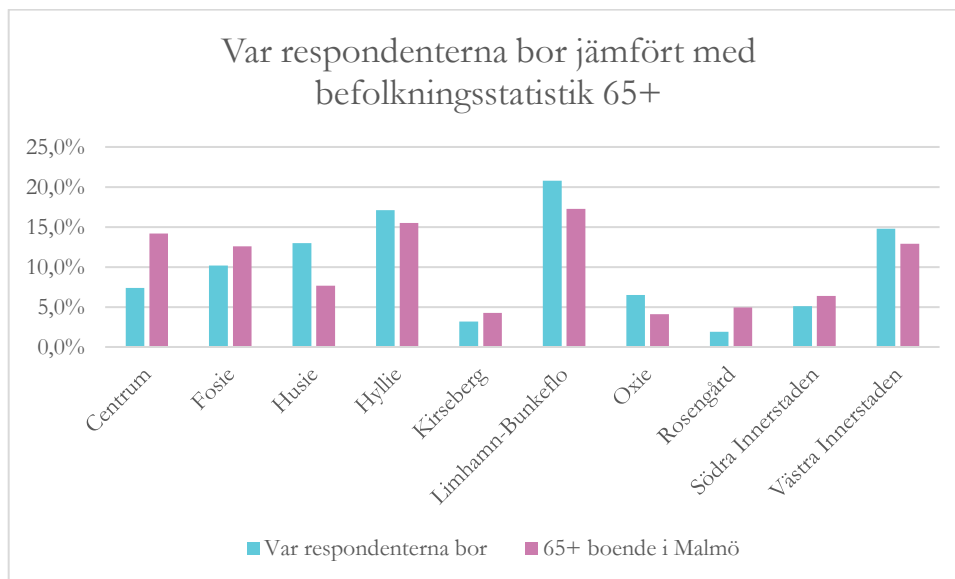
Vilka har besvarat enkäten?

Enligt Malmö stads statistik så fanns det 2022 totalt 7 463 unika bidragsberättigade deltagare i stadens föreningsliv över 65 år. De föreningar som klarade urvalet hade totalt 5 533 deltagare över 65 år i förvaltningens system. 216 svar inkom, vilket innebär en svarsfrekvens på minst 3,9 % för enkäten. Sannolikt är siffran högre, då det antagligen är en del som är medlemmar i mer än en förening. För att ytterligare få klarhet i vilka som besvarade enkäten kan man ta hänsyn till parametrar så som födelse land, ålder, kön, vilken stadsdel personen bor i etc..

De yngsta som besvarade enkäten var 65 år gamla medan den äldsta respondenten var 91 år. Medelvärdet för respondenternas ålder var 73,2 år för män och 74,3 för kvinnor. Könsfördelningen hos respondenterna var 51% män och 49% kvinnor.

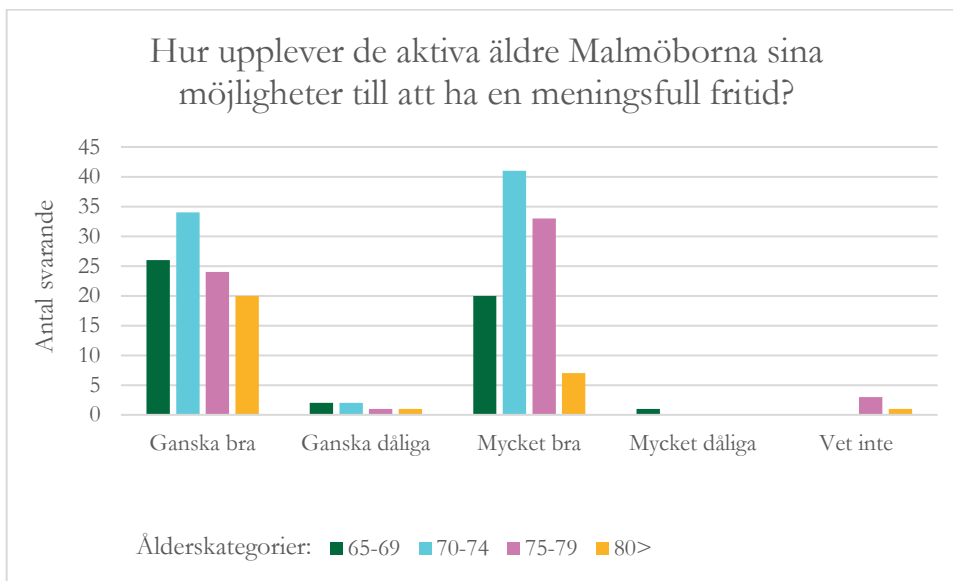
En tydlig majoritet av de som svarat är födda i Sverige med två svenskfödda föräldrar. 12% av de som har besvarat enkäten har utländsk bakgrund. I det här fallet är fördelningen av respondenterna ej särskilt representativt enligt Malmöns befolkningsstatistik, eftersom nästan 35% av stadens äldre befolkning har utländsk bakgrund (SCB, 2023).

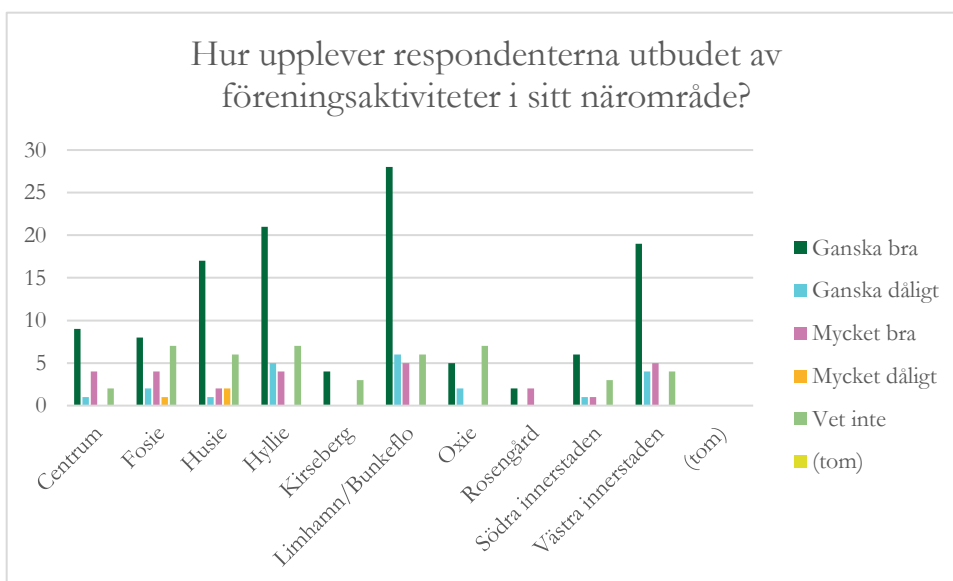
Enligt ovanstående diagram så är svaren någorlunda representativa för var Malmös äldre faktiskt bor, fränsett betydande avvikelser för stadsdelarna Centrum, Husie och Rosengård där det hade behövts fler svarande. Boende i stadsdelarna Limhamn-Bunkeflo och Västra Innerstaden som är något överrepresenterade i svaren sett till hur många äldre som faktiskt bor där.

Hur upplever de aktiva äldre Malmöborna stadens föreningsliv idag?

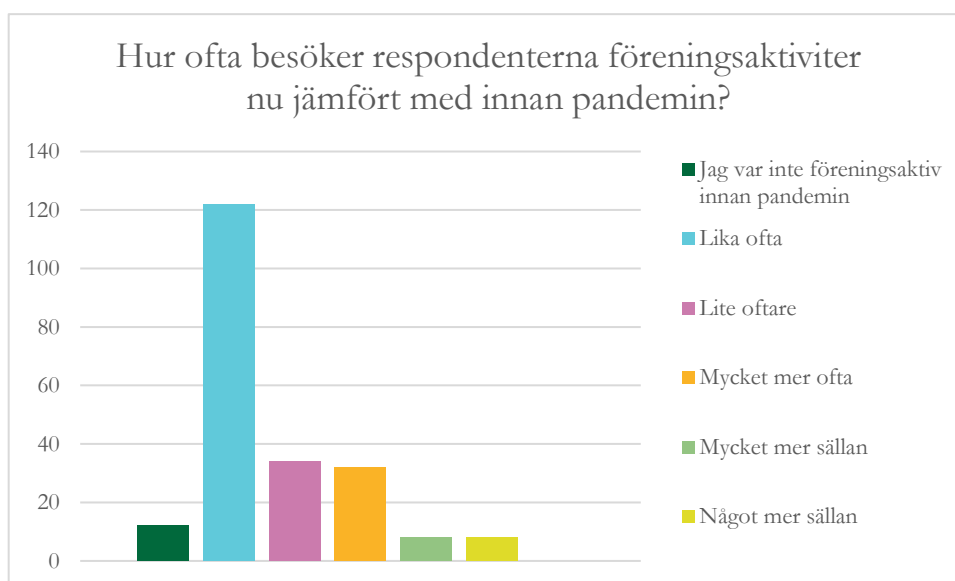
Utifrån enkätsvaren går det att konstatera att åtminstone studiens respondenter generellt sett är nöjda med föreningslivet som erbjuds målgruppen. 205 av 216 svarade att de ansåg att deras möjligheter till en meningsfull fritid var antingen ”ganska bra” eller ”mycket bra”. När frågan gällde utbudet av fritidsaktiviteter i närområdet var det även där en tydlig majoritet (146 personer) som valde de två positiva svaren.

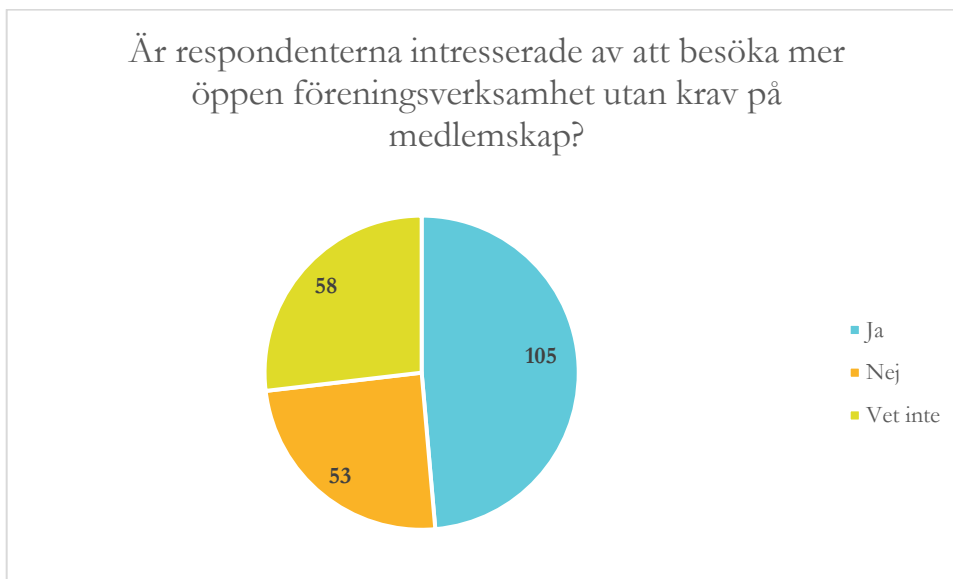
Även när det gäller utbudet av aktiviteter i sitt närområde så är det klart vanligaste svaret positivt. Boende i Malmös centrala områden är något mer negativa. Detta stämmer överens med förvaltningens bild av att föreningslivet och aktivitetsgraden är förhållandevis svag i områden som Centrum, Fosie, Södra Innerstaden (Föreningsrapporten 2022, Malmö stad 2023). Det kan vara värt att notera hur många som svarar ”Vet inte” på den här frågan. Det finns ett antal potentiella förklaringar till detta. Kanske är det så att man håller sig till ”sin” förening och inte är så intresserad av något annat. Alternativt så är man inte aktiv i området där man bor, vilket gör att man inte har full koll på vad som finns nära. Eller är det så att föreningslivet inte når ut till målgruppen?

De aktiva uppger att de är mer aktiva efter pandemin jämfört med före. De allra flesta av respondenterna tillhörde målgruppen 65+ redan 2020 när pandemin bröt ut. Kanske ledde avsaknaden av socialt sammanhang under restriktionerna till att många sökte sig till föreningsaktiviteter i en högre utsträckning när samhället hade återgått till normalläge?

Nästan exakt hälften av respondenterna var positivt inställda till att besöka öppna föreningsaktiviteter. Den största delen av de som svarade ”Nej” på den här frågan bor i Limhamn/Bunkeflo och Husie, vilket även var de två områden där flest av enkätens respondenter bodde. De som svarade ”Ja” bodde framförallt i Västra Innerstaden, vilket enligt förvaltningens tidigare kartläggning är ett område med låg föreningsaktivitet (Föreningsrapporten, 2022).

Vad saknar de aktiva äldre Malmöborna i föreningslivet idag?

Den här frågan ställdes som en följdfråga för de 27 personer som hade svarat ”Ja” på frågan ”Finns det något du saknar i föreningslivet idag?”.

Respondenterna gavs möjlighet att svara fritt. Här redovisas några citat i urval.

”Mer ställen där man kan dansa och umgås med 65+ utan tvång att vara medlem i föreningar.”

- Kvinna, 70-74 år

”För kategorin lite äldre än jag själv eller de med lite mindre datorvana borde kommunen kanske satsa lite mer på utbildning/undervisning/genomgång av dagens nödvändigheter som mobiltelefoner, Swish, mobilt Bank-id m.m. m.m.”

- Man, 70-74 år

”Närhet till aktiviteter.”

- Kvinna, 65-69 år

”Fler inomhus boulebanor (icke kommersiella). I dag finns det bara en - Bonletoftaballen. Skulle vara kul med en hall mer centralt eller i västra Malmö.”

- Man, 70-74 år

Vilka trösklar upplever de föreningsaktiva finns föreningslivet idag för Malmöbor 65+?

Den här frågan ställdes öppet och respondenterna gavs möjlighet att svara fritt. 19 respondenter svarade att de upplevde trösklar i föreningslivet och fick möjlighet att utveckla via en följdfråga. Här redovisas några citat i urval.

”Brist på lämpliga lokaler, som vi kan hyra till rimlig timkostnad dagtid vardagar.”

- Man, över 80 år

”Finns ej så många aktiviteter i mitt närområde.”

- Kvinna, 70-74 år

”Jag bor ganska långt ifrån min fritidsaktivitet. Snart har man omöjliggjort parkering av bilen utan ganska stora parkeringsavgifter. Då är det slut på aktiviteten, då blir det till att stanna hemma.”

- Man, över 80 år

”Fysisk träning eller andra liknande aktiviteter för äldre i föreningsform hade varit positivt för individ och för samhället. En pensionär som håller igång fysiskt och har flera sociala kontakter belastar sjukvård mindre och kostar därmed samhället mindre. På samma sätt som samhället vill att barn och ungdomar ska hålla igång med olika fysiska aktiviteter som subventioneras på olika sätt är jag övertygad om att om samhället subventionerat fysiska aktiviteter för äldre hade alla tjänat på detta och fått pensionärer som belastat samhället betydligt mindre i vård och omsorg.”

- Man, 65-69 år

”Att det inte finns lokaler som man kan få disponera. Det finns föreningar med seniorer som ställer upp som volontärer men alla söker efter någonstans att vara. Det får inte kosta pengar att bedriva denna typ av aktiviteter. Den sociala delen är också viktig för ensamma seniorer. Utombusaktiviteter i all ära.”

- Kvinna, över 80 år

Öppen verksamhet på Malmös mötesplatser för äldre

Som en sista del i undersökningen genomfördes en semistrukturerad intervju med två anställda vid Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen. Intervjun berörde Malmö stads Mötesplatser för seniorer som drivs av nämnda förvaltningen sedan 2017. Mötesplatserna fungerar främst som öppna träffytor för äldre Malmöbor, men har även kontinuerligt olika samarbeten med diverse aktörer så som föreningar, vårdcentraler och kulturinstitutioner. Man har även ibland samarbeten med Kulturförvaltningen samt Fastighets- och gatukontoret. Mötesplatserna har alla egna veckoscheman, där det ibland finns möjlighet för föreningar eller andra organisationer att hyra in sig.

Efter en lite långsam start för projektet upplever Hälsa, vård- och omsorgsförvaltningen nu att konceptet har blivit etablerat bland målgruppen och man uppskattar ca 7 - 8 000 besök i månaden utspritt på sina 10 olika mötesplatser runt om i staden. Totalt brukar man ombesörja ca 700 gratisaktiviteter i månaden. Samtidigt vill man expandera och etablera mötesplatser i många fler områden där dessa saknas idag. Några exempel som nämns är Nydala, Hermodsdal, Hyllie, Västra Hamnen och Tygelsjö.

HVO bedömer att projektet står inför en rad utmaningar, många som även återfinns i föreningslivet. Man vill bredda sin verksamhet och nå en mindre homogen grupp. I nuläget är den största andelen av besökarna över 75 år. Som yngre pensionär kan det finnas en social stigmatisering kring att besöka Mötesplatserna för seniorer. En annan problematik att lösa är hur man ska nå de många äldre som lever ensamma, eller till och med är socialt isolerade. För att möta dessa utmaningar och kunna nå nya personer vill HVO hela tiden diversifiera sitt utbud av aktiviteter, synas på nya platser och även se över sina olika kommunikationskanaler.

Analys och slutsatser

Utifrån faktumet att Malmös befolkning lever allt längre samt håller sig friska och pigga högre upp i åldrarna är det viktigt att staden kan erbjuda sina invånare möjligheter till en meningsfull fritid även på äldre dagar. Engagemang i föreningslivet kan onekligen innebära stor positiv påverkan för individens psykiska och fysiska hälsa. En god hälsa är avgörande för att motverka ensamhet och möjliggör i mångt och mycket individens delaktighet i samhället. Fritidsförvaltningen bör arbeta för att målgruppen 65+ ska kunna ta del av varierade aktiviteter som kan passa alla. Fritidsförvaltningen bör se till att stadens föreningsutbud speglar hela den intressepalett som finns hos befolkningen. Detta görs genom att ge stadens föreningar möjligheter att kunna bedriva en god verksamhet, oavsett om det handlar om en klassisk idrottsförening eller en mer social/kulturell verksamhet.

När en allt större del av befolkningen blir äldre så kommer det ställas högre krav på infrastrukturen hos både föreningslivet och kommunen. Framförallt om den innevarande trenden med att det är personer mellan 70-80 år som är mest föreningsaktiva håller i sig, vilket är troligt sett till tidigare forskning där äldre ofta är vid god hälsa högt upp i åldrarna. Samtidigt är detta också den åldersgruppen som upplever sig som mest ensamma i Sverige. Lägg därtill att socioekonomiska faktorer kan innebära både ekonomiska begränsningar men även försämrade fysisk och psykisk hälsa för dessa personer, vilket hindrar dem från att delta i föreningslivet. Det är alltså av stor vikt att föreningslivet och kommunen är medvetna om dessa förutsättningar i sitt framtida arbete. Det gynnar förvaltningen och därigenom samhället att ha framförhållning i den här frågan, i stället för att hamna på efterkälke. Det finns dock ett behov av både analys och nytänkande för att kunna möta dessa utmaningar på bästa sätt framöver.

Både intervjuerna och enkätsvaren är samstämmiga i vad målgruppen ser som viktigt i både sin vardag och i sitt föreningsengagemang. I linje med tidigare forskning så hamnar ofta den sociala samvaron i fokus när det kommer till föreningsdrivna aktiviteter för målgruppen 65+. Flera respondenter har beskrivit att föreningsaktiviteter gör gott för både kropp och själ, d.v.s. att även den psykiska hälsan gynnas av deltagandet. Här spelar det sociala sammanhanget uppenbarligen en stor roll. Förvaltningen bör arbeta för att förbättra möjligheterna för social samvaro för föreningslivet. Exempelvis genom att tillgodose adekvata lokaler, ha föreningarnas geografiska spridning i åtanke vid schemaläggning av aktiviteterna samt se till att hjälpa föreningarna med goda förutsättningar för att nå de som står utanför föreningslivet. Man

bör även hitta lösningar för att nå personer som står utanför föreningslivet. Alla kanske inte är intresserade av att delta, men visionen bör vara att erbjudandet ska finnas tydligt och lättillgängligt för alla stadens invånare, i enlighet med förvaltningens mål.

Vad gäller förvaltningens bidragssystem i dagsläget önskar flera föreningar att systemet inte var anpassat efter aktiviteter som kräver många deltagare flera gånger i veckan för att vara gynnsamt. Det har påtalats att nuvarande bidragssystem är utformat för idrottsföreningar snarare än verksamhet likt den som många pensionärsföreningar bedriver. Samtidigt är socioekonomiska parametrar återkommande i många av intervju- och enkätsvaren, framför allt när det kommer till kostnad för lokaler och deltagande i många aktiviteter. Många upplever inte att de har råd att delta i den utsträckning de velat. En potentiell lösning på detta är att göra drop-in-bidraget tillgängligt att söka för aktiviteter som riktar sig mot äldre. En majoritet av både föreningsrepresentanter såväl som aktiva uttrycker en positiv inställning till den typen av spontan verksamhet. Intervjun med företrädare för Mötesplatser för seniorer stärker bilden av att det finns ett tydligt underlag och intresse för konceptet även för de äldre som inte är föreningsaktiva. Det bör finnas goda möjligheter till förvaltningsövergripande samarbete i den här frågan, för att nyttja varandras kompetenser och styrkor.

De i särklass vanligaste klagomålen som lyftes via intervjuer och enkät har varit kopplade till avsaknad av anpassade och lättillgängliga lokaler. Föreningslivet för Malmös äldre önskar framför allt fler större samlingslokaler som är lämpliga för social verksamhet som möten, spel, fika, pyssel, workshops och föreläsningar. De föreningar som huvudsakligen ägnar sig åt idrott har inte uttryckt detta önskemål i samma utsträckning, utan det här verkar främst vara ett behov som återfinns hos föreningar av mer kulturell eller social karaktär. Detta har framförts inför arbetet med lokalbehovsplanen för kommande år. Begränsade möjligheter till rörlighet och långa geografiska avstånd spelar stor roll för målgruppen. En betydande del vågar, kan eller orkar inte transportera sig över långa sträckor för att ta sig till sin aktivitet.

Rådande världsläge med krig, ekonomisk kris och otrygghet är något som oroar många äldre. Detta är dessutom aspekter som försvårar ett aktivt föreningsliv för målgruppen. Fritidsförvaltningen har begränsade möjligheter att påverka en del av dessa parametrar, men ska givetvis undersöka vad förvaltningen kan göra för att stötta de äldre i sin vardag.

Bedömning och förslag till beslut

Som framkommer av analys och slutsatser är föreningslivet otvivelaktigt väldigt viktigt för många äldre. Fritidsförvaltningen bör fortsatt sträva efter att så många som möjligt ska kunna ha goda möjligheter att hålla sig aktiva och engagerade. Flera potentiella förbättringsförslag har formulerats under intervjuerna och förvaltningen anser att en rad av dessa är rimliga att undersöka vidare och potentiellt implementera framöver. Det rör sig om främst om olika ändringar i regelverket Föreningsstöd, förslagsvis inför 2024.

Fritidsförvaltningens bedömning och rekommendationer är att:

- Det blir möjligt att ansöka om drop-in verksamhet riktad mot 65+. Detta förslag innebär flera möjligheter för målgruppen att arbeta med nyrekrytering och ställer inte lika stora krav på administration. 65+ är den enda av fritidsförvaltningen prioriterade målgrupperna som inte har möjlighet att ansöka om drop-in-bidrag idag.
- Målgruppen Malmöbor över 65 år ska erbjudas ökad möjlighet kunna nyttja fritidsgårdar gratis under dagtid. Lokalerna står ofta tomma dagtid medan pensionärer har möjlighet att ha sina aktiviteter under dessa timmar. Detta löser eventuellt en del problem med lokalbrist som har lyfts fram under intervjuerna.
- Fritidsförvaltningen ser över sina styrdokument gällande hur den prioriterade målgruppen 65+ faktiskt prioriteras i regelverket inom ramen för arbetet med riktlinjer för föreningsstöd samt fördelningsprinciper. Detta för att finna någon slags åtgärd angående att målgruppen flera gånger har uttryckt att deras möjligheter till föreningsengagemang begränsas av ansträngd ekonomi.
- Fritidsförvaltningen ska inom den närmsta framtiden göra en liknande undersökning som ”Ung livsstil”, med inriktning mot de äldre – ”Äldres livsstil”. Detta för att skapa sig en djupare förståelse kring de äldre i staden och deras behov. Undersökningen kan även bidra till att i viss mån fylla det hål som finns i forskningen kring äldre personers föreningsengagemang.
- Fritidsförvaltningen ska undersöka vilka insatser som kan göras för att föreningslivet ska nå de äldre som inte är föreningsaktiva i dagsläget. Exempelvis genom förvaltningsövergripande insatser tillsammans med Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen genom deras projekt Mötesplatser för seniorer.

Fritidsförvaltningens förslag till beslut är:

- att nämnden godkänner rapporten med dess slutsatser och förslag.

Referenser

Eliasson, Inger. 2022. ”Jag kommer kanske dö på fotbollsplanen, men då är jag lycklig” – En studie om gåfotboll och föreningsidrott hela livet. Riksidrottsförbundet, Umeå universitet.

Eyjólfsdóttir, Harpa Sif. 2021. Unequal tracks? Studies on work, retirement and health. Diss., Karolinska institutet.

Folkhälsomyndigheten. Faktorer som påverkar den psykiska hälsan hos äldre personer. Hämtad 2023-03-05. [Faktorer som påverkar den psykiska hälsan hos äldre personer](#)

Fritidsförvaltningen Malmö Stad. 2022. Bidragsfördelning till föreningslivet i Malmö – Jämförelse mellan 2019 och 2021 baserat på närvarostatistiken.

Högman, Johan. 2021. Barn i rörelse – Om förutsättningar för utveckling i alternativa (?) idrottsaktiviteter. Diss., Karlstads universitet.

Karp, A., Agahi, N., Lennartsson, C., Lagergren, M. & Wånell, S-E. 2013. Ett hälsosamt åldrande – Kunskapsöversikt över forskning 2005-2012 om hur ett hälsosamt åldrande kan främjas på individnivå. Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum. 2013:05 ISSN 1401-5129.

Mahoney, J., Larson, R., Eccles, J., & Lord, H. 2005. Organized activities as development contexts for children and adolescents. I R. W. J. L. Mahoney (red.), Organized activities as contexts of development: Extracurricular activities, after-school and community programs (ss. 3-22). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Malmö stad. 2022. Befolkningsprognos för Malmö 2022-2032 med appendix. Hämtad 2023-02-23.

Malmö Stad. 2022. Budgetuppdrag 2022 kort för pensionärsrabatter STK-2022-960.

Norling, Ingemar. 2001. Rekreation och psykisk hälsa. Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborg.

Ostafin, Brian D. & Proulx, Travis. 2020. Meaning in life and resilience to stress. *Anxiety, Stress & Coping*, 33:6, 603-622.

Qlik Sense. 2023. Statistik, närvarorapportering från Malmö stads föreningsliv.

Region Skåne. Folkhälsorapport 2020.

Riksidrottsförbundet. 2022. De äldre och föreningsidrotten.
Riksidrottsförbundet.

Saadeh, Marguerita. 2022. Enjoying life and living healthier: Impact of behavioral and psychosocial factors on physical function in old age. Diss., Karolinska Institutet.

Socialstyrelsen. 2022-12-19. Så kan äldres ensamhet brytas.

Statistiska Centralbyrån. 2022. Sveriges befolkning, kommunala jämförelsetal, 31 december 2022. Hämtad 2023-02-23. [Befolkningsstatistik](#)

Säfström, Lotta. 2019-06-09. Stadsmissionen: Äldres ensamhet är en hälsorisk. Aftonbladet.

Ungdomsbarometern. Seniorbarometern 2021

Bilagor

Intervjuguide 1 (Föreningsrepresentanter)

Hur ser situationen gällande medlemmar och aktiviteter ut efter pandemin?
Har era förningar minskat eller vuxit? Några positiva respektive negativa effekter?

Finns det några specifika svårigheter och utmaningar finns i dagsläget för verksamheten? Stora som små.

Vad är viktigt för att ni ska kunna bedriva en god verksamhet? Sociala aspekter, material, lokaler, informationskanaler etc. Upplever ni att fritidsförvaltningen ger ett gott stöd kring dessa aspekter?

Hur ni som förening att era behov tillgodoses utifrån de olika stöd som förvaltningen erbjuder? Ex. behov kopplat till samverkansyta, ekonomi, lokaler, support, utbildningar. Ur vilka aspekter upplevs stödet som väl anpassat efter verksamhetens utformning? Vilka negativa aspekter finns?

Den kunskapen som krävs för att bedriva ett bra styrelsearbete, känner ni att förvaltningen erbjuder tillräckligt med hjälp för att tillgodose detta behov? Exempelvis, kravet på digitaliseringen i samband med implementeringen av Rbok? Har kraven och arbetsbördan varit rimlig för föreningarna?

Hade det varit aktuellt för er att anordna mer öppen/spontan verksamhet om möjlighet gavs? På vilket sätt hade detta i så fall hjälpt verksamheten? Skiljer sig intresset för detta från område till område?

Intervjuguide 2 (Enkät för aktiva 65+)

Hur gammal är du?

Kön?

Var är du född?

Vilken stadsdel bor du i?

Hur ofta besöker du föreningsaktiviteter nu jämfört med innan pandemin?

Hur upplever du utbudet av föreningsaktiviteter i ditt närområde?

Hur upplever du dina möjligheter till att ha en meningsfull fritid?

Upplever du att det finns trösklar för Malmöbor över 65 år som hindrar målgruppen från att delta i föreningslivet? JA/NEJ/VET INTE

(Om ja på föregående fråga) Vilka trösklar upplever du att det finns i föreningslivet för Malmöbor över 65 år?*

Hade du varit intresserad av att besöka mer öppna föreningsverksamheter utan krav på medlemskap, som t.ex. drop-in aktiviteter för 65+ (om möjlighet gavs till detta)? JA/NEJ/VET INTE

Finns det något du saknar i föreningslivet idag?

(Om ja på föregående fråga) Vad saknar du i föreningslivet idag?*

*Öppna frågor där respondenterna fick möjlighet att skriva längre svar.

Intervjuguide 3 (Mötesplatser för seniorer)

Vad fungerar bra i dagsläget?

Vilka utmaningar finns i dagsläget?

Finns det något ni hade velat genomföra som ni inte har haft möjlighet till?

Hur många besökare har ni i genomsnitt per månad? Hur ser demografin ut?

Upplever ni att konceptet är välkänt för målgruppen?

Har ni några gemensamma aktiviteter med andra förvaltningar, organisationer och/eller föreningar? I så fall vilka och hur fungerar dessa?

Ser ni några potentiella ingångar för framtida samarbete med fritidsförvaltningen eller föreningslivet?

Statistiskt underlag från enkäten

Hur upplever de boende i respektive delområde utbudet av föreningsaktiviteter:

Radetiketter	Ganska bra	Ganska dåligt	Mycket bra	Mycket dåligt	Vet inte	Totalsumma
Centrum	4,17%	0,46%	1,85%	0,00%	0,93%	7,41%
Fosie	3,70%	0,93%	1,85%	0,46%	3,24%	10,19%
Husie	7,87%	0,46%	0,93%	0,93%	2,78%	12,96%
Hyllie	9,72%	2,31%	1,85%	0,00%	3,24%	17,13%
Kirseberg	1,85%	0,00%	0,00%	0,00%	1,39%	3,24%
Limhamn/Bunkeflo	12,96%	2,78%	2,31%	0,00%	2,78%	20,83%
Oxie	2,31%	0,93%	0,00%	0,00%	3,24%	6,48%
Rosengård	0,93%	0,00%	0,93%	0,00%	0,00%	1,85%
Södra innerstaden	2,78%	0,46%	0,46%	0,00%	1,39%	5,09%
Västra innerstaden	8,80%	1,85%	2,31%	0,00%	1,85%	14,81%
Totalsumma	55,09%	10,19%	12,50%	1,39%	20,83%	100,00%

Hur upplever respondenterna sina möjligheter till att ha en meningsfull fritid?

Radetiketter	Ganska bra	Ganska dåliga	Mycket bra	Mycket dåliga	Vet inte	Totalsumma
Kvinna	20,83%	1,39%	27,31%	0,46%	0,93%	50,93%
Man	27,31%	1,39%	19,44%	0,00%	0,93%	49,07%
Totalsumma	48,15%	2,78%	46,76%	0,46%	1,85%	100,00%

Hur ställer sig de boende i respektive delområde till att besöka mer öppna föreningsverksamheter?

Radetiketter	Ja	Nej	Vet inte	Totalsumma
Centrum	4,17%	1,85%	1,39%	7,41%
Fosie	5,09%	3,70%	1,39%	10,19%
Husie	6,48%	3,70%	2,78%	12,96%
Hyllie	8,33%	3,24%	5,56%	17,13%
Kirseberg	1,85%	0,46%	0,93%	3,24%
Limhamn/Bunkeflo	9,26%	6,94%	4,63%	20,83%
Oxie	1,39%	2,78%	2,31%	6,48%
Rosengård	1,85%	0,00%	0,00%	1,85%
Södra innerstaden	1,85%	0,93%	2,31%	5,09%
Västra innerstaden	8,33%	0,93%	5,56%	14,81%
Totalsumma	48,61%	24,54%	26,85%	100,00%